№ 8. Wilnia, 18 Sakawika, 1921h. HOD V.

KRYNICA

BIEŁARUSKAJA
Chryścijanska - Sialanskaja Hazeta.

REDAKCYJA i ADMINISTRACYJA:
Zawalnaja wul. 7; ad 9—6.

„KRYNICA" KAŠTUJE:
na hod 300 mk., na paŭhoda 150 mk., na 3 miesiacy 75 mk., ascbny numer 5 mk.

Č wyhawarywajecca jak polskaje cz i rasiejskaje ч, a Š—jak sz i ш.

Biełaruskaja Wuczycielskaja Seminaryja u Barunach.

U Barunach Ašmianskaho pawietu u bazyljanskich muroch Biełaruskaja Školnaja Rada niedaŭna atkryła biełaruskuju wučycielskuju sieminaryju. Za niekulki dzion nabrałasia 60 wučniaŭ i mnohim, dziela niedachwatu miesca pryniaćcie admoŭlena. Pa wiery wučni dzielacca bolšmienš na dźwie roŭnyja čaści: na prawasłaŭnych i katalikoŭ. Rožnyja wołaści dali rožny lik wučniaŭ: Kuciaŭskaja 16 asob, Lebiadzieŭskaja 9, Zabreskaja 5, Alšanskaja 3. Taksama jość wučni z wołaści Pałanskaj, Wišniaŭskaj, Pałačanskaj, Biejnickaj. Pokul-što atkrylisia dźwie pieršyja klasy. U siaminaryi wykładajuć hetkija pradmiety: Relihiju, biełaruskuju, polskuju, i niamieckuju mowu, gieometryju, arytmetyku, gieohrafiju, historyju, pryrodaznaŭstwa, śpiewy. Uwieś kurs nawuki 4-och hadowy. Pry sieminaryi jość internat asobny dla dziaŭčat. U internacie wučni majuć ciopłuju kwateru, ježu i inšyja padmohi. Dyrektaram seminaryi jość Rak-Michajłoŭski, wiadomy biełaruski prac... asabliwa na niwie biełaruskaj praswiety. Jon pieramoh strašennyja warunki i pieraškody—załažyŭ biełaruskuju sieminaryju i pačaŭ u maładych dušach biełaruskich dzietak budzić biełaruskaje žyćcio. Dyrektar Rak-Michajłoŭski pawinien być prykładam tym biełaruskim niby-to dziejačam, što laniwa ciahajucca pa Wilni, jazykom budujuć Biełaruś dy narakajuć na niedachwat pracy.

I tak stałasia, što ludzi dobraj woli i haračaho biełaruskaho serca zmahli ŭsie pieraškody i załažyli biełaruskuju sieminaryju u Barunach. A pieraškod hetych było (i jość—red.) šmat: usie pany, a asabliwa Adynčycha z Adyncam, paŭpanki i ichnyja prychwostniki, dawiedaŭšysia ab rupliwaści biełarusaŭ, kab załažyć swaju rodnuju sieminaryju, paŭstali prociŭ i pačali rabić usio mahčymaje i niemahčymaje, aby tolki biełaruskaja sieminaryja nie paŭst... Adynčycha jeździła pa wioskach ... padpisać prociŭ sieminaryi, druhija zbirali schody wałaściej, jak u Alšanach i namaŭlali sialan wyskazywacca prociŭ biełaruskaj sieminaryi, inšyja pisali prośby da hienerała Makreckaho, dakazywajučy, što ludnaść sama nia choča biełaruskaj sieminaryi u Barunach, a hwałtoŭna pažadaje polskaj... U hetaj niahodnaj pracy prociŭ adradžeńnia biełaruskaho chlebaroba najbolš adznačylisia aprača panoŭ i swaje zradniki biełarusy: Jazep Stanulewič z Barun*), Piotra Sawicki z Alšan, Wajnicki z pad Alšan i inš.

A woś, nia hledziačy na ŭsio heta sieminaryja ŭ Barunach istnuje, dziaciej, žadajučych u joj wučycca jość mnostwa.

Dumajem, što Polskaja Uława pojdzie na sustreč hetaj wialikaj sprawie, sprawie raźwićcia biełaruskaj sieminaryi u Barunach dla biełaruskich sialanskich dzietak.

Alšaniec.

KUTOK AB UNII.

Ruch Unii pawinien začacca ad intelihientnaj moładzi, bo narod „prosty" znaje dźwie tolki wiery: „polskuju" i „ruskuju". Heta pamiatka roznych „misij" ŭ našaj staroncy i „apastolstwa". Adna wiera ŭ dwuch abradach nia možeć jašče zmiaścicca ŭ ačmučanaj haławie našaha ciomnaha brata. Tradycyja minuŭŠčyny zamiorła. Nia dziwa, što nat miž duchaŭnikami dosić praciŭnikaŭ unijonizmu. A zdajecca-ž ad ich pawinien byŭ-by pačatak wyjści. Z hetaha widać, što takaja nawiet jasnaja dumka Chrystowa „kab usie byli adno", nia roŭna warušyć rozum wučonych. Ale my, kažym prosta: koždy kulturny Biełarus pawinien być prychilnikam Unii kali ŭžo prosta nia unijatam.

Ko—st.

*) Hety jahomaść wierny słuha tych, czyja uława u Barunach i pastajanny worah biełarusau. Red.

Biełarusy u Polskaj szkole.

Wajna aproč błahoha dała ludzkaści i šmat čaho dobraho. Jana, jak bačym, aswabadziła z niawoli šmat narodaŭ. Swaje aswabadžeńnie i adradžeńnie nadziejna wiadzieć i naš Biełaruski narod. Ale nam šmat-šmat treba pakanać pieraškod na swajej darozie. Polšč wiarnuŭšy swaje ułasnyja ziemli, wykazała šmat uspadoby i da našaj ziamielki biełaruskaj

Polšč, zaniaŭšy swaim wojskam Zachodniuju Biełaruś, z usich sił starajecca jaje apolščyć; bo dla čysta biełaruskaj maładziažy zawodzić nacjonalna-polskuju školu. Praŭda „lepš rydz, jak nic", za kožnuju sapraŭdy aświetu my pawinny dziakawać. Ale jak-ža časta zdarajecca, što zamiest aświety polskija wučyciali i wučycialki prosta ŭ wočy łhuć biełaruskim dzieciam, kažučy, što jany palaki, što biełarusaŭ nima, wučać ich tolki polskija narodnyja pieśni i inš. A takoj nawuki praŭdziwaj aświetaj nazwać nia možna—łharstwa i adurmaniewańnie maładoha rozumu nia jość aświeta.

I tut usia naša paciecha ŭ tym, što dzietki biełaruskija małymi wiek nia buduć i pryjdzie čas, kali jany paznajuć hdzie praŭda a hdzie ašukanstwa i s pahardaj hlanuć u wočy swaim ašukancam. A tady ŭžo im nie mahčyma budzie skazać, što jany nie biełarusy, što biełarusaŭ nima na świecie. Praŭdziwaja aświeta jość tady, kali dziaciej wučać praŭdy

Wot-ža wy, polskija wučyciali ŭ Biełarusi, wučycie našych dzietak praŭdy, a kali nia chočycie nazywać ich biełarusami, dyk nie nazywajcież i palakami i nie atstrašajcie ich ad swajej rodnaj mowy, ad rodnaho swaho kraju. I tolki tady spadziejciesia ad biełaruskaho narodu padziaki za swaju ŭ nas aświetu.

Maładzik.

25-ha sakawika h. h. budzie try hady z czasu abwieszczańnia Biełarusi Niezaležnaj respublikaj (25.III-1918h.)

Pa miestach, miasteczkach i wiesiach u damu i na czužynie rychtujciesia k wialikamu światu!

Hodzi spać..

Ustań Biełarusie! Bratočku, pračnisia!
Bardžej rukawom pratry wočy swaje.
Stań na nohi, kruhom ahlanisia
I pabač na bahaćcie ziamielki twajej.

I łuhoŭ šmat i lesu i pola,
Katoraja dobra radziłab tabie,
Kab tolki ŭ ciabie była dobraja wola,
Kab umieŭ ty zaŭsiody radzić sabie.

Naša ziamiełka nia horša ad inšaj,
Tolki apuščana mocna jana.
Honiačyś ŭściaž za čužoju—ty niščyŭ
Swaju darahuju ziamielku zdaŭna.

Ty wiečna čuraješsia pieknaj tej mowy,
Baćki u jakoj uzhadawali ciabie.
Ty na inšyja mowy idzieš ŭsciaž na łowy
I dahadacca nia možeš, što kryŭdziš siabie.

Uy kažeš—mowa maja wielmi prosta.
Niejak u jej nia pryhoža 'inalicca;
Kožny skaža tady, što ja z wioski,
Nie zachoča sa mnoju razmowaj dzialicca.—

Nie! Moj bratočku, nie Biełarusie!
Haworačy hetak siabie ty saromiš;
Z taboju haworku wieści kožny musić,
Bo ty pracaj swajej ŭściaž druhich kormiš.

Hodzi spać!.. ŭstawaj, Biełarusie, pračnisia!
Palubi—jak druhija—ziamielku swaju,
Hawary usiudy pa swojmu, pa swojmu malisia
A heta palepšyć dolu twaju!

Karanik.

Z našych wiosak.

M. ŚWISŁAČ, Waŭkawyskaho paw.
U № 5 «Krynicy» Ad. Saładuch u stačci „Ci ksiondz jość panam" tak piša: «ksiondz nie majeć prawa prymušać nasiljem: ani kułakom, ani ruhańniem, kab jaho słuchali, kary za hrachi moža naznačyć ksiondz tolki tym, jakija chočuć pakutywać; kary wyznačajeć ksiondz nie na swaju karyść, jon heta robić u imia Chrystusa, katoraho jość słuhoju». Heta ŭsio wielmi dobra, ale ŭ žyci ŭsio inakš idzieci. U nas ŭ m. Swisłačy ksiondz jość nia tolki panam, ale nawiet i carom nad swaimi prychožanami. Tak ŭ miasajed hety byŭ u nas taki wypadak. U m. Swisłačy pažadali ažanicca chłapiec prawasłaŭny z dziaŭčynaju katalickaju, aboje biełarusy. I wot ŭsio wiasielle pryjechała da kaścioła brać šlub. Ale na ŭsie prośby ksiondz tutejšy nie zhadziŭsia i nia daŭ maładym šlubu, bo małady nie chacieŭ pryniać katalictwa. Ničoha nie skarystaŭšy u ksiandza, pajšli našy maładyja prasić tutejšaho baciušku, kab choć jon pažaleŭ ich, bo, wiedama, jak-ža žyć biaz šlubu! Baciuška Swisłaŭski, čaławiek dobry, biełarus, chutka zhadziŭsia dać šlub. Tady ksiodz zaklikaŭ da siabie maładuju, a taksama zwaročywaŭsia da baćkoŭ, kab maładaja u carkwie šlubu nie brała, a sam u kaścioł nia prymaŭ. Paśla hetaho ksiondz pasłaŭ piśmo da sudździ i da načalnika rajonu, kab zabaranić brać šlub u cerkwi. U kancy hetaha maładyja usioždyki ažanilisia ŭ cerkwi, ale kožny astaŭsia pry swajej wiery. Ksiondz-ža paśla hawaryŭ kazańnie ŭ kaścieli ab adstupnictwie maładoj. A ci nia lepš było bolš paludzku z hetaj sprawaj abyjścisia i ludziej nia mučyć i nie adstrašać ich ad świetłaj chrystusowaj nawuki?

J. A.

W. ŠUTAWIČY, Aśmianskaho paw.
U našaj wioscy naš probašč ks. Černiak atpraŭłaŭ Mšu. Ludziej nazbirałasia pawedle našych biednych susiednich wioskaŭ wielmi šmat. Kaplicaj, było u nas humno, zatym što chaty nima takoj prastornaj. Naša wioska znachodziłasia paŭtary wiarsty ad niamieckich akopaŭ, tak što tut ludzi jašče jakraz nieadbudawalisia. Škoła u našaj wioscy jość polskaja, jakaja nam Biełarusam karyści nijakaj nia prynosie. Bo polskaja škoła tolki karysna ŭ Polščy, a ŭ nas u Biełarusi, budzie nam karysnaja tolki naša škoła biełaruskaja, bo jana wuča našych dzietak u našaj, zrazumiełaj biełaruskaj mowie: Ludzi našy ciapier, jak zima lohkaja, najbolš budujucca, ale ciažkoje budawańnie, kali nima s čaho. Pajechaŭ adzin naš čaławiek, u les nočaj, kab jakuju kałodu prywieści na budoŭlu, dyk jaho jak na biadu, zławili i pasiekli koły. Pryjechaŭ biedny čaławiek da domu z biadoj, ciapier ani kałosaŭ, ani budynku, woś i žywi jak chočeś. Da nas pryjazdžaŭ instruktar „straży kresowaj". I čaho jon tut našym ludziam nienahawaryŭ, ale usio papolsku, pabiełarusku ani słowa. Dyk našy ludzi mała čaho razumieli z jaho apawiedańniaŭ. Zapytaješ u katoraho—raskažy, što pan instruktar kazaŭ na schodzie,— dyk jon adkazywaje,—mała čaho ja zrazumieŭ, bolš dramaŭ, jak słuchaŭ. Bo kab jon hawaryŭ pa našamu, pabiełarusku, to tahdy ja tabie usieńka raskazaŭby. Dyk treba nam biełarusam i ad takich panoŭ wymahać, kab jany da nas hawaryli pabiełarusku, a kali nia ŭmiejuć, to hnać ich won, bo haworačy čužoj niezrazumiełaj mowaj nas lohka ašukać. A hetak budzie tahdy, kali my ŭsie jak adzin ustaniem z doŭhaho snu i pratrom wočy i budziem usie wiedać, što my biełarusy, a nie jakija inšyja.

Tutejšy.

SMARHONI, Aśmianskaho pawietu.
Smarhoni u mirny čas wyhladali jak jaki haradok. Byli tut dzwie cerkwi i adzin kaścioł, katory ludzi swaimi krywawymi mazalami wymurawali. Damoŭ tut było paławinu murawanych i paławinu draŭlanych. Byli dwa rynki, na katoryja zbiralisia kožnuju sieradu i piatnicu na torh. Wulicy byli brukawanyja, a pa bakoch chadniki. Pa wulicach byli fanary, što kožny wiečar aświaščali usio miastečka. Ludziej žyło tut kala piaci tysiač. A ciapier pa wajnie woś jak wyhladaje heta miastečka. Miastečka jakoje nazywali jaho horadam, ciapier jano wyhladaje, jak taja pušča, wysiačena da zwańnia; astalisia tolki adny pni zarosžyja trawoj. Damy jakija tut byli murawanyja i draŭlannyja, ich wajnoj papalili na popieł, a mury pabityja, parazwalawanyja i pazarastaŭšy ciapier trawoj i kustami. Rynki, katoryja u tarhowy dzień byli hučnyja ad hałasoŭ ludziej, bydła, koniej, świniej, i t. d., ciapier jany zarosžyja pa pojas trawoj, i sumna pahladajuć na ludziej, katoryja prachodziać, kala ich. Wiečaram tut ciomna usiudy, redka hdzie pakažycca ahoń z ziamlankaŭ, ci sa sklepaŭ. A ludziej, jakich było tut žydoŭ i chryścijanaŭ poŭnaje miastečka, ciapier tolki dzie-niadzie tolki ŭwidziš, a najbolej uwidziš zajcaŭ, jakich tut šmat zawiałosia pa tych razwalinach muroŭ, rawoŭ, i sklapoch. Cerkwy i kaścioł s pazbiwanymi wiežami i pabityml ścienami ad niamieckich snaradaŭ, pahladajuć sumna i žałaśliwa na heta miastečka, zarosšaje trawoj i kustami, pahladajuć na swaju kruhom pustuju pa rachwiju, na pola, na wioski zrujnawanyja wajnoj, pahladajuć na swaich ludziej, hałodnych, abdziortych, bosych, žywučych u ziamlankach na hetaj linii, na katoraj Rasiejcy z Niemcami praz try hady za čuby ciahalisia. Ludziej tut pryjechała kala 50-ci siemjaŭ. Ludcy tut najbolš cierpiać hoład, a także razam i choład.

Blizki.

SUCHAWOLA, paw. Sakolski.
I ja ŭžo adważyŭsia napisać u Krynicu, choć i nia chočycca, kab ludzi ŭsiudy wiedali ab načym tut spałačeńni. Bo kali zapytajśsia ŭ našaj parachwii čaławieka: chto ty? to jon doŭha nia dumajučy atkazywaje: „chtož ja, kali nie palak, ja radziŭsia u polskaj wiery i chadžu malicca ŭ polski kaścioł, to kožnamu wiedama, što ja palak." Ot padumajcie, što robić ciamnata! Ale pryšła užo para na biełaruskaie adradžeńnie i ŭ našaj parachwii; i tut užo jość biełarusy intelihienty, katoryja nas budziać z doŭhaho i ćwiordaho snu i pracigujć nam wočy i pakazywajuć nam swietłaje soniejka. Hetyja našy rodnyja asoby, nie zwaročajučy na abmowy i krytyki panoŭ, pačali swaju pracu i ŭzialisia pierakapywać ručajočak ź Wilni da Suchawoli, jakim ciače „Krynička", katoraja nas lečyć ad atruty.

Dziaćka.

ŠTO ČUWAĆ NA SWIECIE.

RASIEJA.

Prociŭ-balšawickaje paŭstańnie.

U Rasiei apošnim časie było prociŭ-balšawickaje paŭstańnie. Na čale paŭstańnia stajali rasiejskija rewalucyjaniery. Paŭstańnie najbolš raźwiwajecca u Kronštacie i Pietrahradzie. Pietrahrad pierachodziŭ z ruk u ruki. Dzie-nia-dzie pa ŭsiej Rasiei taksama wybuchali paŭstańni, da jakich łučyłasia i sialanstwa. Dziela zmahańnia z paŭstancami usiu uładu Sawiety addali ŭ ruki adnaho Trockaho. Baraćba miž balšawikami i paŭstańcami ŭžo idzieć, zdajecca, da kanca. Balšawiki zdušyli paŭstancaŭ, choć jašče nie saŭsim. Mahčyma, što s paŭstańnia hetaho i budzie što ważnaje, ale pokulšto wyhladaje tak, što balšawiki s paŭstancami daduć sabie radu. U skorym časie cikawaja sprawa heta wyjaśnicca akančalna.

Brusiłaŭ na čale čyrwonaj armii.

Balšawiki pišać u hazetach, što na čale čyrwonaj armii staŭ carski hienerał Brusiłaŭ. Ale, ci heta praŭda, napeŭna niawiedama.

Balšawiki razumniejuć.

Apošnim časam balšawiki pastanawili dapuscić da ŭłady mieńšawikoŭ, lewych rewolucjoneraŭ i tych, jakija prymajuć sawieckuju uładu.

BALSZAWIKI i BIEŁARUSKIJA SKOŁY.

Centralny Kamitet Biełaruskaj Sawieckaj Respubliki pastanawiŭ, kab wučeńnie biełaruskich dziaciej u školach adbywałasia abawiazkowa pa biełarusku. Dziela hetaho ŭ kožnym pawiecie założany kursy biełaruskaj mowy dla wučycialoŭ, jakija pa biełarusku nia ŭmiejuć.

NIAMECČYNA.

Wajna prociŭ niemcaŭ.

,,Biada zwajawanym", każa staradaŭnaja rymskaja pahaworka, tak jano i jość. Pahaworka heta spraŭdžajecca na niemcach. Niemcaŭ u suswietnaj wajnie zwajawali i jak zwajawanym prykazali wypaŭniać niemahčymyja warunki. Asabliwa ciažki dla niemcaŭ warunak, jaki datyčyć wypłaty wialikaho liku zołata. Dziela hetaho niemcy tałoha prykazu Francyi, Anhlii i inš. nie spaŭniajuć. A ŭsłoždyki, žadajučy wydziarci ad niemcaŭ henaje zołata, Francyja i Anhlija pastanawili zaniać swaim wojskam ušiu Niamieččynu. Jany užo zaniali niekulki niamieckich haradoŭ, ale dalej nia jduć. Musić bajacca. Narod niamiecki uzburany. Niezadoŭha pawinna wyjaśnicca, što z usiaho hetaho budzie.

Niamieckija komunisty.

Schod dełehataŭ centralnaho kamitetu partyi komunistaŭ niamieckich, što adbyŭsia nieŭaŭna u Berlinie, pastanawiŭ uwajšci u bliżejšyja adnosiny z balšawikami i staracca uziać u Niamieččynie uładu u swaje ruki.

LITWA i POLSZCZA.

Palaki užo prybirajucca pryznać praŭna Litoŭskuju Respubliku, a paśla pryznańnia prystupić da pierahaworaŭ u sprawie hranic i asabliwa u sprawie Wilni. Treba adznačyć, što takoje pryznańnie Litwy budzie duża wažnym dla našaho Kraju. Tady skončycca ŭ nas hetkaje niapeŭnaść, a pačniecca adbywacca adbudowa niezależnaj Litwy, u jakoj usie narodnaści buduć wolnymi hramadzianami.

BIEŁARUSY i ŁATYSZY.

Staršynia Biełaruskaho Uradu W. Łastoŭski s Koŭny wyjechaŭ u Ryhu, kab nawiazać bliżejšyja adnosiny biełarusaŭ z Łatyšami.

BIEŁARUSY i LIHA NARODAU.

Ministr sprawiadliwaści Biełaruskaj Respubliki Hryniewič s Koŭny pajechaŭ u Paryž, kab tam supolna s ministram spraŭ zahraničnych Ładnowym stwaryć biełaruskuju delehacyju. Delehacyja heta supolna z delehacyjaj litoŭskaj budzie brać ŭčaście ŭ Lizie Narodaŭ padčas hutarak tam ab plebiscycie u Wilenščynie i Hrodzienščynie.

AB MIRY.

Balšawiki s Palakami ŭ Ryzie užo daŭno haworać ab zamireńni. Ale kanca hetych hutarak niešta nia widać. Kažuć, što ŭ hetym miesiacy mir užo bodzie padpisany; ale hetym hutarkam trudna wieryć.

CARSKI ZWYČAJ.

Načalnik Hrodzienskaho okruhu Rohalewič wydaŭ prykaz, kab prośby i inšyja papiery, pisanyja pa biełarusku, u uradowych ustanowach nia prymalisia.

Adkaz na panskuju hrachniu.

Apošnim časam panskija hazety, jak ,,Gazeta Wileńska" pačali biazustanku kidać bałotam u maju asobu. U № 47 ,,Gaz. Wil." dachodzić da takoj nahłaści i podłaści, što adważywajecca stawić mnie ŭ wočy zładziejstwa amerykanskich praduktaŭ. Uważajučy takuju podłuju hrachniu, wiadomaha mnie pana za kryŭdu dla siabie, pišu hetych niekulki sloŭ praŭdy.

Praŭdaj jość: 1, što prytułak u Barunach nia byŭ ustanowaj palityčnaj, ale mieŭ na mecie sapraŭdy chryścijanskaje wychawańnie sirot i ratunak ich ad hałodnaj śmierci. 2, što dziela niastačy praduktaŭ i hrošy u prytułku kamisija likwidacyjnaja 14 kastryčnika 1920 h. adpuścila damoŭ 32 dziaciej, a reštu likam 15 pastanawiła adasłać da Wilni. 3, što ja zwaročywaŭsia da panoŭ z Wajtkun i Kumelan, prosiačy ŭ ich padmohi dla dziaciej, ale daremna, a taksama ab pryniaćci dziaciej u prytułak Alšanski prasiŭ p. Wajewudzkuju, jakaja s pryčyny niedachwatu praduktaŭ, majej prośbie admowiła. 4, što ja parazumieŭsia z ks. Ad. Stankiewičam, katory zhadziŭsia pryniać dziaciej u swoj prytułak u Wilni, ale z umowaj, što razam z dziećmi pierawiaziom i ŭsiu našu majemaść. 5, što kamisija likwidacyjnaja, kab pakryć košt pierawozki dziaciej i majemaści pastanawiła pradać 248 skrynkaŭ małaka na sumu 5074 mk, z hetaho liku małaka 48 skrynak pradadziena samomu panu Adynecu, z praściarohaj, kab nie pačaŭ imi handlawać. 6, što pan Adyniec, jak užo sprawa z dziaćmi była skončana, achwiarawaŭ mnie swajo pasrednictwa miž mnoj i Wajewudzkaj, kab pierawieści dziaciej da Alšan, ale nia majučy sklepu ŭ Wilni, jaki maje Adyniec, ja nie nawučyŭsia tarhawacca i chadzić krutymi darohami. 7, što, apłaciŭšy furmanki, astača hrošaj uručana ks. Ad. Stankiewiču na patreby sirot. 8, što na pierawoz małaka byŭ dazwoł z Departamentu Aprowizacyi. 9, što sprawazdača z dziejalnaści Rady Apieki u Barunach zdana tamu, kamu treba. 10, što kamitet u našym kraju ratuje ad hoładu nia tolki polskich dziaciej, ale i biełaruskich i ŭsich inšych.

Łharstwam jość, što ja kraŭ pradukty, ci inakš kažučy, łharstwam jość, što ja rabiŭ toje samoje, ab čym ciapier hołasna haworać ŭ Wilni u sprawie adnej amerykanskiej kuchni, jakoj kirawali ,,chryścijanie". Lekaru, wylačy samoha siabie!

Ks. M. Piatroŭski.

Z ŽYĆCIA KAŚCIELNAHO.

SIALANIE LITWY i Sw. AJCIEC.

Schod Suwiazi sialan u Koŭni pasłaŭ prywitańnie Św. Ajcu ŭ Rymie. Z hetaj pryčyny św. Ajciec prysłaŭ im swajo błahasławienstwa, aznačajučy, što bahaćcie kraju ścisła wiažycca z raźwićciom Kaścioła.

MITRAPALIT ŠEPTYCKI ŭ RYMIE.

Praz niejki čas niedaŭna Mitrapalit Šeptycki prabywaŭ ŭ Rymie, dzie až try razy byŭ na pryniaćci u św. Ajca, jaki wykazaŭ wialikuju zacikaŭlenaść unijatami i zmahańniem ukrainskaho narodu za swaju niezaležnaść. Św. Aciec dla ukraincaŭ achwiarawaŭ 100,000 liraŭ. Padčas byćcia Mitrapalita ŭ Rymie duża pamysna wyrašyłasia pytańnie ab unijackaj sieminaryi duchoŭnaj, bo, jak wiedama ad troch hadoŭ sieminaryja heta ŭ Lwowie nia istnuje dziela zaniaćcia budynku sieminarnaho na inšuju metu. Kolki škody z hetaho dla Unijackaj Cerkwy, kožnamu wiedama. Treba taksama wiedać, što sotni ksiandzoŭ unijackich adarwąli pracy parachwijalnaj, staŭlajučy im rożnyja palityčnyja nakidy. Kab pamahčy u hetaj biadzie, św. Ajciec achwiarawaŭ miljon liraŭ na zasnawańnie unijackaj sieminaryi u Rymie. Za takoje pryjacielskaje čućcio św. Ajca da Ukraincaŭ, uwieś narod Ukrainski pawinien być duża ŭdziačnym.

MITRAPALIT ŠEPTYCKI KARDYNAŁAM.

Jość duża pawažnyja pahałoski, što Mitrapalit Šeptycki budzie kardynałam. U historyi jašče nia było takoha zdareńnia, kab ukrainiec byŭ kardynałam.

Kryehu ab haspadarcy.

HNAJEŃNIE JABŁYNAŬ i IHRUŠAŬ i WIASNAWY DAHLAD.

Dla sadowiny jak roŭna roznych chlebowych i trawianych raślin patrebna: wapna, kali, fosfarnaja kisłata, azot i inš. Kožnaje z ich maje swaju karyść na roznyja časciny drewa.

Wapna dapamahaje raźwićciu pładoŭ, utrymliwaje ŭ ich cukar.

Kali uchodzie u skład drewiasiny, liściaŭ i pładoŭ.

Fosfarnaja kisłata dapamahaje raźwićciu krasak, krasawych pupyšak i ziarniat.

Azot chutka raźwiwaje liścio i drewiasinu.

Kožnaje z hetych udabreńniaŭ možna raznymi porcyjami ŭnosić u hlebu (hrunt) niezaležna adno ad druhoha, u widzie paraškoŭ, ale ŭ ciapierašni čas niama mahčymaści dastać ich na rynku, a za toje u kožnaje haspadarcy jość hnoj.

Hnoj lepšym ličycca pierapreŭšy, ad staroj skaciny i jakaja adtrymywała dobry charč.

Sposab palapšeńnia hruntu i sadowiny woś jaki: kruhom drewa wykapywajecca rawok (kanaŭka) šyrynioj i hłybinioj u $^1/_2$—$^3/_4$ arš.

Pry wykapywańni kanaŭki treba wierchni płast hruntu składać na adzin bok, a druhi nižejšy na druhi bok kanaŭki.

Kanaŭka ad stwała pawinna znachodzicca (u zaležnaści ad ŭzrosta drewa) na $^1/_2$—1—2 arš. i bolš.

Ŭ kanaŭku kładziecca hnoj taŭścinioj u $^1/_4$ arš. jaki dobra pieramiešywajecca z wierchnim słojem hruntu i utoptywajecca, prysypajecca astatniaja ziamla i zaraŭnowywajecca.

Kapajučy kanaŭku časta sustrakajucca kareńčyki i nawiet krychu psujucca, ale heta nia škodzić. Papsawańnia treba roŭna abciać, choč by rydloŭkaj, z abciataha miejsca, na ahulnuju karyść drewa wyrastaje mnoha druhich machračkoŭ.

Nadta karysna paliwać drewa hnajowaj žyžkaj, potym čaławiečym hnojem, jaki razbaŭlajecca wadoj na 1 wiadro hnoju 8—10 wiadzior wady; paśla idzie ptušyny hnoj—jaho treba 2—3 funty pad kožnaje drewa.

Dziela taho kab poŭnaje udabreńnie lapiej uspamahała na ŭradžaj to jaho treba dać drewu ŭ pačatku leta, a dziela chutčejšaha rostu wiasnoj.

Adnačasowa z hnajeńniem, kali heta nia zroblena raniej, karysna wyrazać suchoje hallo, što pazakručywałasia adna za druhuju i rastuć u siaredzinu karony. Abčyscić moch, taksama admieršuju karu, zamazać treščyny i inš. rany.

Zamazku dobra zrabić z wosku, žywicy (smały) i kanifoli, uziaŭšy ich pa roŭnaj čašci rastapić na ahni i astudzić.

Mažliwa i [illegible] sposabam zrabić: $^1/_3$ častki hliny i [illegible] častki hipsu źmiašać razam.

Pabialić wapnaj, ale kab da jaje było prybaŭlena 2 častki hliny albo karoŭjaha hnoju.

Paźnimać dzie jość letašnaje liścio, što ukručanaje jak by ŭ pawučynie.

Ihnatowič („Sacha".)

Ž WILNI.

Biełaruski wiečar. 11-ho sakawika u miestawaj sali adbyłasia biełaruskaja wiačarynka na karyść niezamožnych wučniaŭ Biełaruskaj himnazii. Ihrałasia kamiedyja „Pašylisia ŭ [illegible]stami" byli sami wučni, jakija swaje roli spoŭnili duža dobra; asabliwa treba adznačyć Telmašeŭskaho i Klimowiča.

Nudnaść i rasciahłaść u nikatorych miaścoch samoj kamedyi pakrywałasia niazwyčajna dobraj ihroj artystaŭ.

Apračа kamedyi hodny uwahi biełaruskija pieśni Sławianskaho Choru, ihra na skrypcy Parusa, spieŭ p. Ihnatawaj.

Čysty dachod z wiačarynki 30,000 mk.

Biełarusy—kataliki i sprawa kaściołu dla ich.

Biełarusy—kataliki ŭ Wilni niedaŭna padali prośbu swajmu Biskupu, s pryłučeńniem da prośby dawoli značnaho liku podpisaŭ, žadajučy dla siabie asobnaho Kaścioła ŭ Wilni. Dumajem, što Duchoŭnaja Ŭłada hetu sprawiadliwaju prośbu Katalikoŭ — biełarusaŭ spoŭnić, daŭšy im choć jaki niewialički kaściałok, abo kapličku. Kaścioł Katalicki ŭ Wilni, spadziajomsia, pakaža swaju wyžšaść ad świeckaj palityki i pojdzie na sustreč duchoŭnym patrebam biełarusaŭ—katalikoŭ.

Kaścioł dziela rožnaj narodnaści swaich wiernych nie pawinien adnych uważać za synoŭ rodnych, a inšych za pasynkaŭ. U jaho wačach ŭsie kataliki: biełarusy, litoŭcy i palaki pawinny być roŭny.

Prywoz nasieńnia. U chutkim časie ŭ Wilniu majuć prywiaźci ziarnio dla siaŭby. Ziarnio heta naznačajecca dla tak zwanaj „Siaredniaj Litwy". Cikawaść, chto pieršy nasieńnie atrymaje: dwor, ci siało. Pažadanym było, kab dla padziełu ziarniaci byli stworany asobnyja kamisii, u skład jakich prad usim uwajšli b sialanie.

Ceny ŭ Wilni. Daražynia ŭ Wilni raściedź uściaž. Pud žyta kaštuje 1300 mk. funt biełaho chleba 45 mk, čornaho 25, funt wałowaho miasa 110 mk i bolš.

Horadzietak biełaruskich. Užo treci miesiac jak polski urad ŭ Wilni ničoha nie dapamahaje biełaruskamu prytułku dla biednych dziaciej. Pałažeńnie stwarajecca žudasnaje. Pryčyna ŭsiamu palityka. Uważajuč što biełaruskija dzieci ducham mohuć žyć.

Nowaja biełaruskaja knižka. U Miensku wyšaŭ z druku padručnik škołny: „Teoryja arytmetyki." Wilenskaje wydawieckaje t-wa robić zachod kab patrebny lik hetaj nowaj knižki prywiesci ŭ Wilniu.

Dumki.

* * *

Nienawiść šmat robić, ale dobraho ničoha, jaje budoŭla niatrywałaja, jak i ŭsio što apiortaje na fałšy.

Da adradžeńnia siarmiažnaho biełarusa šmat chto zamiest miłaści, majeć nienawiść, dyk wiedajmo, što jana nam nie paškodzić.

* * *

Tak jak trutni niščašć zasiewy, tak ludziej niščyć niahodnaje raspusnaje žyćcio.

Biełarusy imknucca da poŭnašci swaho narodnaho žyćcia, dyk pawinny ž rupicca ab maralnaj čystacie swajej dušy.

* * *

Pierawažna ź ludźmi bywaje tak, što tyja, jakija šmat haworać, nadta mała robiać.

Biełarusy lubiać časami zašmat małoć jazykom, dyk treba staracca mienš hawaryć, a bolš pracawać.

USIAČYNA.

Leki na admaražeńnie. Duža dobrym lakarstwam ua admaraženńie jość časnok. Dziela hetaho treba jaho razciorci a paśla nacirać im admarožanyja časci cieła. Bol chutka pierastaje, a niezadoŭha i susim hoicca chworaje cieła.

Szparkašć lotu hałuboŭ. U Paryžu niedaŭna była zroblena sproba šybkaści lotu hałuboŭ. Dla sproby užywali 2,000 hałuboŭ. Akazałasia, što ahułam biaručy, hałub zmoža pralacieć 70—95 wiorst u hadzinu.

Karyść sa śmiaćcia. Toje, što ludzi naahuł won wykidajuć, majeć wialikuju wartašć. Prykładam moža służyć śmiaćcio. U Londynie wartašć śmiaćcia stanowić 90,000 frankaŭ u hod, pry hetym za paasobnyja rečy wyručana takija sumu: za staruju papieru 15,000 fr. za anučy 12,000 za pabityja butelki 2.700, za korki 1.400, za šniurki 4,500, za košci 600, za pałamanyja nažy 1000 i hetak dalej. Apračа taho, popił, što wytwarajecca padčas hatawańnia patraŭ, używajecca dziela adumysłowaho widu cementu.

SWAJA POČTA.

Janu Audziejčyku u Świsłačy: Z wašych wiestak karystajem. Piśycie čašciej i šyrej. Pasyłajem Wam „Krynicu". Sami čytajcie i druhim dawajcie.

Ł. Kapuście u Dajnowie: „Krynicu" Wam pačynajem wysyłać. Piśycie, što ŭ Was čutno.

Ks. J. Leŭkowiču u Lublinie. „Krynica" wysyłajecca dla studentaŭ biełarusaŭ na Waša imia. Piśycie, ci atrymliwajecie.

Dziaćku u Suchawoli: S pisulki karystajem. Padziaka. Piśycie bolš.

Na piśmo Waša, u jakim Wy prosicie parady, chutka atrymajecie atkaz u piśmie.

Wučycialcy Maryi Zianowič u Lebiadziewie: „Krynicu" pasyłajem. „Našu Dumku" taksama wyšluć.

Karaniku u Barunach: Wierš drukujem. Piśycie bolš wieršy, apawiadańni i zwyčajnyja wiestki.

Tutejšamu z Šutawič. Z Wašych wiestak karystajem. Padziaka. Piśycie bolš. „Krynicu" čytajcie sami i dawajcie čytać u wioski susiednija.

Redaktar i wydawiec A. Wasileŭski. Druk. Koop. T—wa „DRUK", Wostrabramskaja 5